

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 2. april 2009 truffet vedtak i

- Sak nr:** 89/08 (arkivnr: 200801018-23)
- Saken gjelder:** Klage fra politibetjent A v/advokat B på dommerfullmektig C ved X tingrett.
- Utvалgsmedlemmer:** Eva Nygaard Ottesen (leder)
Berit Svensli Solseth
Frode Sulland
Halvor Kjølstad
Wenche Frogn Sellæg
- Offentlighet:** I medhold av offentleglova § 13, jf. forvaltningsloven § 13, er klagerens navn og navnene i straffesaken unntatt fra offentlighet. For øvrig er vedtaket offentlig, jf. offentleglova § 3.
- Vedtak:** Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor dommerfullmektig C.

Innledning:

Ved brev av 15. desember 2008 har politibetjent A v/advokat B inngitt klage på dommerfullmektig C ved X tingrett. Klagen gjelder domspremisser. Klagen er forelagt dommerfullmektig C, som ved brev av 27. januar 2009 har avgitt uttalelse. Advokat D har uttalt seg til utvalget på eget initiativ. Klagen er supplert ved brev av 2. mars 2009. Sorenskriver E ved X tingrett er orientert om klagen og har den 9. mars 2009 avgitt uttalelse.

Saksfremstilling:

Klagen gjelder formuleringer i X tingretts dom av 17. september 2008. Saken var en straffesak, der tiltalte, en jente på 15 år, var tiltalt for overtredelse av straffeloven §§ 127, 228 og 236; vold mot og forulemping av offentlig tjenestemann. Dommerfullmektig C administrerte saken.

Klager – har i hovedsak vist til følgende:

På side 3 i dommen beskrives en situasjon der tiltalte spyttet politibetjent A i ansiktet. Politibetjenten reagerte med å slå tiltalte i ansiktet med flat hånd. Hun skrev rapport om forholdet samme dag i overensstemmelse med det hendelsesforløp som er beskrevet i dommen. Spesialenheten har etter etterforskning av hendelsen henlagt saken mot politibetjenten som intet straffbart forhold bevist. Etter klage er henleggelsen opprettholdt av riksadvokaten.

Retten har i dommen beskrevet faktum som ikke relaterer seg til ovennevnte hendelsesforløp feilaktig, basert på et grunnlag det ikke var bevismessig dekning for, og som heller ikke har støtte i rettens begrunnelse. Faktumbeskrivelsen og karakteristikkene som fremkommer i dommen, er blitt slått stort opp i massemediene. A har følt seg maktesløs overfor medienes beskrivelser. Hun har måttet tåle sterke beskyldninger og karakteristikk det ikke er dekning for.

Det vises til følgende utsagn i dommen:

Første avsnitt side 4:

”I forbindelse med transporten fra Z til Ø ungdomshjem ble tiltalte kraftig forslått i hele høyre side av ansiktet. Hun hadde kraftige hevelser og var blå. Vitner har beskrevet at det så svært stygt ut.”

Første avsnitt side 6, femte linje:

”Et barn som er pågrepet skal ikke ende som mørbanket etter en polititransport. Det er uakseptabelt og det er støtende. Retten finner ingen annen plausibel forklaring enn at politiet har sviktet i sin funksjon.”

Utsagnene er beviselig gale og har ingen støtte i vitneutsagn som ble ført i retten eller fra vitner som ble avhørt av Spesialenheten for politisaker under etterforskningen av politibetjenten. Det blir galt og inkriminerende overfor A, som var den som befant seg sammen med tiltalte under denne del av transporten, når tingretten betingelsesløst legger til grunn at tiltalte ble kraftig forslått i hele høyre side av ansiktet under transporten. Ut fra

dokumentene i straffesaken og i saken som Spesialenheten opprettet mot A, fremstår det som klart at det var andre som påførte tiltalte skadene.

Dommerfullmektig C har brutt god dommerskikk ved å formulere de nevnte karakteristikk og beskrivelser av inkriminerende art, og som det ikke var dekning for i de bevisstilbud retten mottok under hovedforhandlingen. Dette er også et utslag av mangel på objektivitet, tatt i betraktning at politibetjent A ikke møtte som vitne i retten, slik at rettens feilslutning i beste fall er basert på ensidige påstander fra den tiltalte.

Innklagede – dommerfullmektig C – har i hovedsak vist til følgende:

1.

Tilsynsutvalget kan ikke prøve bevisbedømmelsen, det vil si det faktum som retten har lagt til grunn for dommen, jf. domstoloven § 236 fjerde ledd. Utvalget kan etter denne bestemmelsen ikke vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig. Som hovedregel er premisser for rettens avgjørelser unntatt fra vurdering av utvalget.

Statsadvokatene i X anket dommen, under henvisning til et ufullstendig og feilaktig faktum under straffutmålingen. Anken ble nektet fremmet ved Y lagmannsretts beslutning av 10. oktober 2008.

Hovedpunktene for rettens bevisbedømmelse er gjort rede for i dommen, slik straffeprosessloven § 40 krever. Bevisbedømmelsen bygger ikke ensidig på tiltaltes forklaring, slik som anført i klagen. Det vises til dommens side 4, første og andre avsnitt.

Klagen er egnet til å bringe fokus vekk fra det retten hadde til behandling under hovedforhandlingen 12. september 2008, nemlig tiltalen mot tiltalte. Retten har ikke avsagt dom over politiets handlemåte i saken, og rettens ansvar for forsvarlig bevisførsel hadde fokus på tiltaltes sak, ikke politiets.

2.

A er ikke omtalt på en klart sårende eller infamerende måte i dommen.

Dommen inneholder kun én belastende faktumbeskrivelse av klagers handlemåte i anledning innbringelsen av tiltalte. Dette gjelder politibetjentens slag i ansiktet til tiltalte etter at hun først ble spyttet i ansiktet av tiltalte. Med referanse til slaget er rettens karakteristikk følgende (på side 5):

”Et sjeldent dokumentert tilfelle av politivold.”

”Det er graverende at et barn utsettes for vold under politiets omsorg.”

”Det er i beste fall dårlig selvbeherskelse av en politibetjent å miste besinnelsen på denne måten.”

Klager har ikke gjort innsigelser mot denne delen av dommen. Når det gjelder de uttalelser i dommen det er gjort innsigelser mot, inneholder ikke de udokumenterte beskrivelser eller unødige karakteristikk av inkriminerende art mot A. Dommen må leses i sammenheng. Det fremgår klart av dommen på side 6 første avsnitt at retten ikke har funnet grunnlag for tiltaltes anførsler om ytterligere voldsutøvelse fra den samme politibetjenten.

3.

Rettens karakteristikker av faktum går ikke lenger enn nødvendig for å begrunne resultatet i dommen.

Dommen inneholder enkelte skarpe utsagn, som ”det er uakseptabelt og det er støtende” at et barn som er pågrepet ender opp som ”mørbanket” etter en polititransport. Utsagnene er imidlertid dekkende for rettens vurdering av faktum.

Tiltalte var tiltalt for flere tilfeller av vold mot politiet. Normalt sanksjoneres slik atferd med ubetinget fengselsstraff. Straffutmålingen i saken var ekstraordinær, ved at det ble gitt dom på straffutmålingsutsettelse. Reaksjonsformen benyttes bare rent unntaksvis, og krever klare og sterke domsgrunner.

4.

Rettens leder kan ikke stå ansvarlig for presseomtalen i saken.

Det er forståelig at presseomtale av saken har vært belastende for klageren, særlig dersom omtalen i pressen etterlot et inntrykk av at A utøvde mer vold enn det retten fant bevismessig dekning for, og som kom til uttrykk i dommen.

Saken hadde ikke medieinteresse da den sto for hovedforhandling i X tingrett. Dommeren kan ikke stå disiplinæransvarlig for den vinkling en sak får i pressen. Også pressen må lese dommen i sammenheng.

Domstolleder – sorenskriver E – har i hovedsak uttalt følgende:

Det er vanskelig å vurdere og kommentere sakens faktum eller det bevisbildet som er gitt i saken, når man ikke har deltatt i forhandlingene eller kjenner saken på annen måte enn gjennom dokumentene i klagesaken. Generelt må en dommer i sin avgjørelse ha relativt vid adgang til å beskrive det faktum man legger til grunn som bevist, selv om det kan oppfattes som belastende for sakens parter eller andre impliserte.

Kritiske bemerkninger bør imidlertid fremsettes i en saklig form og ikke gå lenger enn det er faktisk og rettslig grunnlag for.

Om uttalelsene i denne saken går lenger enn det som aksepteres i forhold til prinsippene for god dommerskikk, vil måtte være opp til Tilsynsutvalgets samlede vurdering.

Advokat D – har i hovedsak uttalt følgende:

Advokat D kjenner omtalen av klagen kun gjennom presseoppslag, og har av eget tiltak ønsket å kommentere klagen. Bakgrunnen er at hun kjenner saken meget godt, da tiltalte har vært hennes klient i mer enn 2 år. Advokat D var ikke tiltaltes forsvarer under straffesaken, der hun fremstod som vitne.

Slik hun kjenner saken, og ut fra hva hun selv redegjorde for som vitne under hovedforhandlingen, har retten åpenbart vektlagt de bevis som ble ført for retten, med utgangspunkt i den frie bevisbedømmelse.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Utvalget legger til grunn at klager har klagerett. Det vises til domstoloven § 237 første ledd nr 1. Det følger av denne bestemmelsen at den ”som mener at en dommer har overtrådt bestemmelsene i § 236 og som selv har vært direkte berørt av dette” har rett til å klage dommeren inn for Tilsynsutvalget. I dette tilfellet er det etter utvalgets oppfatning ikke tvilsomt at klageren er direkte berørt, og at klagerett derfor er til stede. Det vises til at politibetjent A mener seg rammet av uttalelsene i dommen.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Imidlertid gjelder det visse lovbestemte unntak fra denne myndigheten. En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, som sier at utvalget ikke kan ”vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig”. Det betyr at dersom et forhold kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning, kan Tilsynsutvalget ikke vurdere dette. Dette innebærer bl.a. at premisser for rettsavgjørelser i utgangspunktet er unntatt fra vurdering av utvalget. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Utvalgets kompetanse til å behandle klager over uttalelser i premisser i rettsavgjørelser er nærmere utredet av Domstolkommisjonen i NOU 1999: 19 side 325 flg, særlig side 326 første spalte. Her fremgår det at utvalget forutsettes å kunne behandle ”uhøvisk eller utilbørlig” atferd fra dommerens side. Det uttales videre at:

”Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forfølgning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse.... Videre må bruk av unødvendig sterke ord og uttrykk i rettslige avgjørelser kunne føre til disiplinærtiltak, når de ord/uttrykk som er brukt er egnet til å virke klart sårende eller infamerende.”

Domstolkommisjonens uttalelser viser at det skal mye til før premissene i en avgjørelse kan føre til disiplinærtiltak. Det er gode grunner for å gi dommeren et vidt spillerom til å utforme premissene i sine avgjørelser slik han eller hun i den enkelte sak finner det nødvendig, uten å måtte frykte kritikk fra et disiplinærutvalg.

Klageren har anført at premissene i dommen er utformet på en infamerende måte overfor politibetjent A, som en følge av at retten har lagt til grunn et faktum som det ikke var bevismessig dekning for. Tilsynsutvalget kan ikke overprøve rettens bevisvurdering. Utvalget kan imidlertid vurdere om dommeren, ved å bruke unødvendig sterke ord og uttrykk, har opptrådt utilbørlig og i strid med god dommerskikk.

Som et generelt utgangspunkt viser utvalget til at dommere har et ansvar for å utforme domspremisser på en hensynsfull måte overfor berørte personer, og for at det ikke brukes formuleringer som kan påføre disse unødvendige belastninger. På den annen side har en dommer plikt til å gi en dekkende beskrivelse av de faktiske forhold, og til å gjøre rede for de vurderinger som ligger til grunn for den enkelte avgjørelse. Dommeren har derfor en

stor grad av frihet til å skrive hva han eller hun mener, selv om det kan føre til at noen føler seg krenket.

Klageren har særlig anført at slik dommen er skrevet, fremstår det som politibetjent A har utøvet mer vold enn det omtalte slaget i ansiktet med flat hånd mot tiltalte. Det er vist til følgende beskrivelser:

”I forbindelse med transporten fra Z til Ø ungdomshjem ble tiltalte kraftig forslått i hele høyre side av ansiktet. Hun hadde kraftige hevelser og var blå. Vitner har beskrevet at det så svært stygt ut.”

Og

”Et barn som er pågrepet skal ikke ende som mørbanket etter en polititransport. Det er uakseptabelt, og det er støtende. Retten finner ingen annen plausibel forklaring enn at politiet har sviktet i sin funksjon.”

Tilsynsutvalget vil påpeke at det første av sitatene inneholder rettens bevisvurdering som utvalget ikke kan overprøve.

Uttrykkene ”det er uakseptabelt og det er støtende” at et barn som er pågrepet ender opp som ”mørbanket”, er slik Tilsynsutvalget vurderer det, rettens vurdering av bevisresultatet. Slike kritiske merknader må fremsettes i en saklig form og ikke gå lenger enn det er faktisk og rettslig grunnlag for. Uttalelsene må ses i sammenheng med bevisresultatet og at retten i denne saken ga dom på straffutmålingsutsettelse, noe som ikke er vanlig i tilsvarende saker. Ved vurderingen av straffen har retten lagt avgjørende vekt på tiltaltes unge alder og at politiet etter rettens syn sviktet i sin funksjon under pågripelsen. Tilsynsutvalget finner at dommeren i denne saken ikke har gått ut over de rammer som en dommer har ved utformingen av premisser.

Når det gjelder klagerens anførsel om at dommeren har utvist mangel på objektivitet ved at rettens slutninger er basert på ensidige påstander fra den tiltalte, finner Tilsynsutvalget at denne retter seg mot rettens bevisvurdering som utvalget ikke kan overprøve.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor dommerfullmektig C.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor dommerfullmektig C.